

ÜZENET A VÉGEKRŐL

Irta: BACSKAI

Most, midőn a kanadai magyar telepek követői megvették a Kanadai Magyar Szövetség alapját a manitobai országgyűlés hóféhér palotájában: szót kérünk mi is a végekről. Nem azokról a végekről, ahol most az elnyomatás, korbács és pusztulás vár mindarra, ami magyar; nem az oláh bocskor alatt nyögő Erdély, nem a pánszáv iga által porig alázott Dél avagy a cseh állam-szörnyeteg falánk gyomrába dobott Felvidék föl-fölsíró panaszfajukat nem mossa el az idő és fájó sebeket nem hagyja hegedni a mindig mélyebbre és mélyebbre vágkáló balkáni bajonett — hanem az új haza ismeretlen, megszervezetlen, magányos magyarjal kérnek ezuttal szót a Kanadai Magyar Szövetség alakuló gyűlésén. Azok a nagy Dominion minden láthatatlan és megközelíthetetlen zugába szerteszét szórt elhagyatottságban írtják a fát, a gyökert és túrják a vén földet, akár a sziklás B. C. ósárengetegekben fűrészelik a felhőkarcoló fenyőszálat, avagy az ezertavú Kelet örvényes sellőm usztatják az óriástörzseket, akár a kis eldugott bányaplézek füstös, egészségtelen tárnák feneketlen mélyében csákányozzák az ércet vagy a fekete gyémántot, hogy megfeszített erejüket, hozzáértő tudásukat és hátralevő életük mindig kevesbűlő napjait néhány dollárra vagy centre beváltva megdolgozzanak a falat kenyérért. A kanadai végeken dolgozó, küzködő magyarok nevében kérek szót a Kanadai Magyar Szövetség alakuló gyűlésén.

Mélyen tisztelt Nagygyűlés!

Nekünk, szétszórtan élő kanadai magyaroknak nincs módunkban képviselőt küldeni a Kanadába szakadt magyarok parlamentjébe. Mi egy-egy helyen csak igen kis számban élünk, legtöbbször távol nemcsak magyar telepektől, honfitársainktól, hanem még a civilizációtól is elszigetelten vivjük a magunk primitív harcait a modern kor minden gyilkolószerzőmájával felszerelt ellenség: a reménytelen idegenben való elhagyatottság, a növekedő gondolatokkal együtt hatalmaskodó csüggedés kísérése és a mi gyöngye erőnket messze meghaladó elemi csapások nyomában pusztító nyomor ellen. A mi homestead-ünkre nem hallik el az itenra intő templomi harangszó, ide nem jár naponként, csak hetenként vagy hónapokként a pósta, a mi otthonunkban nem találunk visszhangra a rádióhullámok, a mi házukat táját nem veri fel a távoli vonat sípja vagy zakatolása és ha össze nem aszalja termésünket a fagy, úgy egy, sőt két napig is eltart, míg egy száz busheles fuvar négy lóval bevontatunk a sokszor meredek szakadékokon és égnek meredező, összefagyott jégtáblákkal borított folyókon, hóval befűtött nyaktörő utak a 30-50 méle-nyire levő legközelebbi vasútállomás elvitorájába, hogy a gyakran No. 5 damp-pé minősített buzánk árából egy kis lisztet, fűszert vagy ruhaneműt vigyünk haza másnap az otthon növekedő kanadai magyar jövő számára. Nem kevesebb a fáradsága, nem kisebb a gondja és nem több a keresete a bányában, fátelen, farmon, ranch-en robotoló honfitársainknak sem s a szétszórt egyedüllétünk mellett mindez hozzájárul ahhoz, hogy az egyetlen összekötő kapcsot, a Kanadai Magyar Ujságot kérjük meg arra, hogy csatlakozásunkat a Szövetség alakuló gyűlésén tolmácsolja.

Sajnos, ma még ez a kapocs nem jelenti mindazt a sok száz és ezer magyar lelket, kik támasz és tanácsadó nélkül, teljesen szervezetlenül bolyonganak a kanadai végeken, de igenis képviseli azon szétszórt kanadai magyarok érdekeit, akik jól tudják, hogy csak a faji összetartásban, csak a nemzeti hagyományokban rejlő értékekben és a céltudatosan kiépített szervezeti erőben van a mi kanadai boldogulásunk.

Tehát megjelenünk mi is, kanadai végeken szigorodó magyarok, a Kanadai Magyar Szövetség alakuló gyűlésén, lélekben ott vagyunk mind — ki tudja hány százan, hány ezren, de sokan, nagyon sokan — és a magyar telepek képviselőinek összességétől ünnepélyesen kijelentjük, hogy a Szövetséghez, szívvel-lélekkel csatlakozunk, annak a kanadai magyarság érdekében önzetlenül védő, gyermeklépéseit hathatósan támogató és nemzeti alapokra épített jövőjét irányító minden munkájában közreműködni, terhelnek viselésében és javainak élvezetében részesedni kívánunk.

Arra kérjük az alakuló gyűlés szavazóit, hogy ne feledkezzenek meg rólunk, kedvezőtlenebb körülmények közé sodródott szegény testvérekről, kiknek képviselői nem jelenhetnek meg a manitobai országgyűlés márvány palotájában: gondoljanak miránk is, amikor a Kanadai Magyar Szövetség tisztikarát megválasztják és olyan férfiak kezébe tegyék, le a kanadai magyarság sorsát, akiknek élete, és az összmagyarság érdekében kifejtett eddigi és ezután munkássága biztosítani fogja a Szövetség, tehát részben a mi ügyünk diadalra jutását, a magyar név megbecsülését, a magyar kultúra elterjedését és a magyar faj jövőjének boldogulását — nemcsak a népezebb, gazdagabb telepeken, hanem még a kezdet vagy a körülmények nehézségeivel küzködő, szétszórt, szervezetlen, elhagyatott kanadai magyar végvárokon is.

Csatlakozunk! Ezt üzenjük a végekről!

BEVÁLIK-E AZ ARATÓ-CSEPLŐ-GÉP A NYUGATKANADAI PRÉRIN?

Sutba dobjuk-e a bündert, megszabadulunk-e az aratási és cseplési kellemetlenségektől, a stookmen-ek és a threshing-crew költségek és háládatlan fel-fogadái és ellátási gondjaitól, megtakaríthatjuk-e a magunk számára azt az óriási veszteséget, melyet egyrészt a mai arató és cseplőgépeink tökéletlen szerkezete és gondatlan kezelése, főleg pedig a vágás megkezdésétől a cseplés befejezéséig a karmelyik percben ránk szakadó kedvezőtlen időjárás szeszélye hoz ki amugy sem nagyon duzzadó erszényünkől — más szóval túladjunk-e binderen és separatoron és végülünk-e arató-cseplőgépet (melyet angolul Reaper Thresher vagy Harvester Thresher, röviden Combine-nek — ejtsd kambajn — hívnak) vajjon igaz-e az arató-cseplőgépeket gyártó hatalmas vállalatoknak minden dicsérő szava, igaz-e, hogy maholnap minden farmernek át kell térni a combine használatára, ha lépést akar tartani a világgal, ami annyit jelentene, hogy a maradi gazda

— persze itt nem valami ócska hadaróval cseplő kurtanemest, hanem kévőkötő aratógéppel és traktoros, önetetős cseplővel, tehát a ma még legerjedtebb általában bevált módszerrel gazdálkodó farmert kell érteni, — szóval az ilyen „maradi” gazda tényleg maradi-e, azaz tényleg elavult módon dolgozik-e és ezáltal sok-sok dollárral károsítja-e meg önmagát — ha nem arató-cseplő combine-al takarítja be a gabonáját: ez itt a nagy kérdés, melyről a prérítartományok arató-cseplővel felszerelt 173 gazdaságának és a combine-nal 1922 óta kísérletező délsaskatchewan Swift Current Experimental Farm tapasztalatai alapján fogok beszámolni a „Kanadai Magyar Ujság” olvasóinak.

SZAZÉVES A CSODAMASINA

Azt ma már mindenki tudja, hogy a háború alatti munkáshányi kényserítő hatása alatt kezdtek az arató-cseplőgépet általánosságban bevezetni az Egyesült Államok néhány buza-

termő államában, ahol kitűnően bevált, különösen az Egyesült államok egyesült kenyérgyártó szövetében, Kansasban és a körülötte elterülő prér-államokban. Az arató-cseplő persze aranyat ér mindenütt, ahol azelőtt is reaper vagy header használtak az aratás elvégzésére. Ugyanis az ilyen vidékeken csakis teljesen beérte gabonát vágunk és a reaper és a header jóformán alig, hogy szalmát a kalász alatt, így az előbb említett módon pl. a kanadai időjárás viszonyok hatása alatt zölden vágott gabona értékelemhő töpörögne, nem lévén elég nedvesség a rövidre vágott szalmában a kalász teljes kifejlődésének és beérésének biztosítására. Amig az Egyesült államok délnyugati prér-államaiban uralkodó időjárásnak megfelelően teljesen be kell érnie a gabonát, addig itt, a magas északi felsőkön sokszor bizonyos rendre hull a zöld termés is az aratókötő kése alatt: ha az idő úgy parancsolja. Miután pedig az arató-cseplő sem az éretlen kalászt, sem pedig a zöld szalmát nem sziveli, a gazdasági géptechnikának ez a csodája csak a legutóbbi néhány év alatt tudott Nyugatkanadában elterjedni, annak a sok balhiedelem mellett főleg az volt az oka, hogy a régebben gyártott combine-ok, melyek közül egy pl. még 1908-ban dolgozott egy Spy Hill, Sask.-i farmon, egy másik pedig 1913-tól egészen 1919-ig vágta és verte a termést egy A-neroid, Sask.-i gazdaságban — ezek az ócska darabok inkább muzeumba való régiségek voltak, mint a huszadik század hatalmas Amerikájához méltó mezőgazdasági eszközök. Pedig az arató-cseplőgépet nem mostanában fundálta ki valami furfangos yankee s ha valaki föl-lapozza a United States Patent Office időtől megsárgult föl-lapjait, megtalálhatja annak a szerencsétlen flótásnak a nevét, aki évekig tartó fáradságos munkája és hosszas kísérletezései- nek jutalmaképpen, miután minden centjét és minden gondolatát az akkor oly nevelésének látszó arató-cseplőgépet tökéletesítésére fordította: e találmá-

nyára éppen SZÁZ évvel ezelőtt kapott végre szabadalmat, még pedig, anno 1828 nyarára. A találmálók sorsa öt is utólte: találmányának csupán a kigúnyolását érte meg, gyümölcsét már nem élvezhette s egy szép napon koldusként, elhagyottan örök re elaludt egy — szegényházban, hogy találmányát a technika egy teljes századának minden csínjával és vívmányával tökéletesítve, mint a mai gépkorszaknak győzelmes alkotását hozza forgalomba néhány verhetetlen masinagyár, mint pl. az Advance-Rumely, Case, Holt International Harvester Co. és a Massey-Harris.

A fentaláló nevére nincs hely ezenek a hatalmas gépközlöcszű sokon s az unokái sem kapnak részt a sommás nyereségből. Hiába, a törökverő nagy magyar hadvezér és költő, Zrínyi Miklós, már vagy háromszáz esztendő előtt megmondta, hogy jóserencse kell és semmi más! Az azonban bizonyos, hogy — ha a háború nem kedvez annyira az Atlanti Óceán dekkungja mögött a verekedő Európa guruló aranyaival óriási fejlődő amerikai géziparnak — akkor még legalább vagy huszonöt évig várhattak volna a gazdák a tökéletes arató-cseplő megérkezésére, de miután most már megszületett, szerencsésen át is esett a szokásos gyerekbetegségek és itt van közöttünk: hadd nézzük hát meg egy kicsit közelebbről, tényleg olyan jó-e, és megéri-e az arát?

(Folytatjuk!)

ONTARIO FARMEREI NEM TÖRÖDNEK A SZOVJETTEL

Toronto, jan. 31.

A United Farmers of Ontario (Ontario Egyesült Farmerel) szervezete a leghatározottabban állást foglalt a Szovjettel való kereskedelmi összeköttetések újból való felvétele ellen. J. I. Morrison kijelentette, hogy Ontario farmerének egyáltalában nem áll érdekében a Szovjettel való kooperáció, amíg az albertai farmerok lovakat akarnak eladni Szovjetországnak.

Megyen a nyáj!

Irta: SZILARD JÁNOS
PALÓCVIRTUS EGY FELVONASBAN

(Folytatás!)

SÁNDOR (zihál): Csak velem akaszd össze a tengőt! ...
FERKÓ (zihál): Ha még nem tették ki a napra a bőrdődet! ...
JULI: Az Isten szent szerelmére Ferkó, menny innen ... menny innen ...
FERKÓ: Félted a Sándort? ...
JULI (remegő nagy izgalomban): Nem a Sándort félted ...
SÁNDOR (félre akarja Julit taszítani): A Ferkót félted? ...
JULI: Nem a Ferkót félted! ...
FERKÓ, SÁNDOR: Kit féltesz? ...
JULI (jobbkezevel Ferkót, bal kezevel Sándort tartja távol): Mind a kettőtöket féltelek ... mind a kettőtöket féltelek ...
FERKÓ: Nem igaz? Félteni csak egyet lehet! ...
JULI (sírva fakad): Magamat félted ... magamat ... a becsületemet félted ... (Ferkóhoz szemrehányón): Az udvarunkra gyűszverekedni, hogy széthordják a hremet?! ...
FERKÓ (Sándorra mutat): Ó üzent! ...
JULI (sírva): Hát ki vagyok én? ... Céda vagyok ép, hogy az udvaromon sitébe leginyek acsarkodjanak? ...
FERKÓ: Tán elfussak előle, ha rám üzen? ...
JULI (Ferkóhoz): Azt akarod, hogy egész életemre egy megölt ember vére legyen a pártán? ... Hát van benned lé-

lek?! Van benned böcsület?! ...
SÁNDOR (gunyosan): Böcsület! ... (köp) ... Besompolyogni a más udvarára! ... Ha nem látnám, hogy két lábom pipeskedik, azt hinném, róka járt! ...
FERKÓ: Te ... Te ... Hát nem te üzentél?! ... (Fenyegőtően közelít) ...
JULI (Ferkó elé áll): Ferkó! ... Ferkó! ... (Lefogja): ...
SÁNDOR (gunyosan): De tudom én honnan van ez a nagy fene virtus! ... Azt gondolod, nem tudom, hogy amikor a Juli szemibe hunyorgatsz, akkor a foggýit, meg a portáját csalogod? ...
FERKÓ (hörög): Megölöm ...
JULI (lefogja): Az Istenre kérek, legyen eszed ... menny innen ... menny innen ...
SÁNDOR (nagyon gunyosan): Köll neked a Juli? ... Köll ám a fene ... A foggýe köll neked! Ferkó (ordít): Eressz! ...
JULI (lefogja, könyörög): Min denre kérek, amj szent, menny innen ... menny innen ...
SÁNDOR (leekéztetve): Nem szégyelled magad, te kódis?! (Belerug a tarisznyába) Sippal akarod kiködülni egy lány szívébe az anyja vagyonát? ...
FERKÓ (a melléhez kap, hörög): ...
JULI (rimánkodik): Menny innen, Ferkó, menny innen ...
SÁNDOR (mélyen megbotráncokozva): Osz azér gyűszv ka kaskodni egy idegen udvarra, mer más kakasoktól félted a Juli bugyellárisát?! ... (Élesen kacag.) Hehe-hehe ... Ismerlek! Innen van a virtus, jómadár! ...
(Csönd)

FERKÓ (férfias keserűséggel mélyen): Juli ... Neked a gyalázatos beszédre nincs mellettem egy jó szavad? ...
JULI (tördeli a kezét): Édes Istenem hát mit mongyok ... Mit tegyek?! ... (Megragadja Ferkó kezét.) Ferkó, lásd ... menny innen ... menny innen ...
FERKÓ (fájdalmasan): Csak ennyi? ...
SÁNDOR (gunyosan kacag): He he—he! ... Csúszik a föld ... Uszik a pénz? ... (közélt) Hol a virtus?! ...
FERKÓ (lelégadva, megtörve, de büszkén): A virtus? ... (Csönd.) Lányér, böcsületér szívesen verekszek, Sándor. De főder, meg pénzér ... (Int a fejével, hogy nem. Aztán baltáját Sándor lába elé dobja és kezesz befönja a karjait.) ...
JULI (megtántorodik, önfellett csodálkozással sóhajt): Fer ... kó ...
SÁNDOR (pár pillanatnyi dermedt csönd után): Egy lányt ilyen ocsmány módon elbolondítani! ... (Felemelt késsel Ferkóra rohan.) Gázember!! ...
JULI (kítárt karokkal Ferkó elé ugrik, testével védi. Sikolt): Sándor, ne bánts!! ...
SÁNDOR (visszahúzódik, zihál): Bitang ... komégyiás ... (Csönd) ...
JULI (simogatja Ferkót): Menny innen Ferkó ... menny innen ... mindenre kérek, amj szent ... (sugva) mindenki boldogságára, akit szeretsz ... menny innen ... megöl ...
FERKÓ: (hidegen elhárítja a lányt. Mély, szomorú elhatározással): Megyek ... (A földről felveszi a baltáját, aztán a ta-

risznýját is felemeli és megismogatja benne a sipot) ...
Vilzen ezt is, hogy ha valaki keres, tuggya, hol vagyok ... (Indul a sövénykapuban megáll, visszafordul.) Juli ... (Csönd.) Ha majd egyszer úgy gondolod, hogy elég lesz kettőnknek az a kis ház a hegyek között ... a Szivszakasztó ódalán megtanász ... Jóccakát! (El.) ...
(Csönd) ...
13. JELENET.
Juli, Sándor.
SÁNDOR (mint, aki érzi, hogy elvesztette a csatát, visszadugja csizmájába a kést, a vályuhoz kullog, leül. Maga elé mered és szemmeláthatólag gyötördik, töpreng.) ...
JULI (nekitámaszkodik a sövénynek, bámul Ferkó után. Halkan, érzelmesen): Elment ... megharagudott ... többet vizsgál se gyün ... (Csönd.) ... Istenem, Istenem ... Most máj csak messziről fogom hallani ... (Karjaira hajtja a fejét.) ... Szomorúak lesznek az esték ... (Kezét a szívére szorítja.) Nem tudom, mi van velem, de olyan ürességet érzek itt, mint mikor temetés után az ember visszamegy a házába ...
SÁNDOR (csöndesen) Juli! Juli (Ferkó után néz.) Elment ... megharagudott ... többet vizsgál se gyün ...
SÁNDOR (hangosabban): Juli ... Ugy látom, végképpen kifűstöltük ezt a belzebubfajzatot ... (Feláll.) ... Beszéljünk most máj okosan.
SÁNDOR (az ajtó felé mutat): Az öregek is kitanának gyünni,

ha máj végeztek, oszt mi még sehogyse vagyunk ... (Közélt.) Jó lesz, ha szüretkor lesz a kézfogó? ...
JULI (nagyon higgadtan): Azt mondat, Sándor, beszéljünk okosan. Hát jó. Menny be az apádoz, oszt mondd meg nekí, hogy nem köllök neked ... mennyetek haza ...
SÁNDOR (meginog): Az nem igaz ... nekem köllesz! ...
JULI (feltartja az újját): De te nem köllesz nekem ...
SÁNDOR (fokozott indulattal): Csak nem teszed meg velem azt a gyalázatot, hogy (mel lére üt) a falu első leginyének egy féltelkes jány házába ajtót mutassanak? ...
JULI (gunyosan): Ugy!? ... Féltelkes?! ... De amint látom, még adhatnak köcsönbe egy kis tisztesséstudást! ...
SÁNDOR: Most nekem se kedvem, se időm, hogy köszörűjem a nyelvemet ... (Mégfogja Juli kezét. Lágyan.) Juli ... hát igazán nem akarsz a feleségem lenni? ...
JULI (kiszabadítja a kezét): Engedgy el ... ne báncs ... (Félre.) Pfff ... olyan a keze akár a béka! ...
SÁNDOR (végképpen ellágyulva könyörög): Hát igazán nem akarsz? ...
JULI: Nem akarom, Sándor! ...
SÁNDOR: MÉR ... mér nem akarsz? ...
JULI: MÉR nem akarom? ... (Csönd.) Maga elé néz, mereng. Félre.) ... Eldobta a baltáját ... összefonta a karjait ... (Rákönyököl a kritésre, néz a hegy felé.) ...
(Csönd.)

SÁNDOR (áll és komoran maga elé mered. Majd hátra teszi a kezét, egyszerű-kétszer végigjár az udvaron, aztán megáll és hirtelen felfortyan): Ehh! ... Fogok én könyörögni?! Fogok én rimánkodni?! ... Ha nem gyűszv, vizlek! ...
JULI (megfordul): Most nem a szív beszél belőled, Sándor, de a főd, meg a pénz! ...
SÁNDOR: Mer a szívem máj kifáradt. ...
JULI: Mer jól tudod, hogy elvihetsz, ha máj minden áron akarsz, hiszen az anyám doronggal ver hozzád, ha jószántambul nem megyek ... De ha szeretsz ha igazán szeretsz, Sándor, nem kívánhatod a halálomat! ...
SÁNDOR (indulatosan): Ne beszélj, mer máj minden vér a fejemben van! ...
JULI: Ha igazán szeretsz és van a szívedbe irántam egy csepp irgalom ...
SÁNDOR (izgatottan): Nincs ... nem igaz, amit beszélsz ... hazudsz ... te szerettél engem ... (meg akarja ölelni.) ...
JULI (ellöki): Gyűlölek, Sándor! ...
SÁNDOR (veri a mellét): Én tudom, hogy most is engem szeretsz! ...
JULI (durván eltaszítja): Hát igazán nincs szíved, igazán nincs eszed, hát igazán kiveszet belőled minden irgalom?! (Elhagyja az önuralom, felzokog.) Hát nem montam máj, hogy nem megyek ... hát nem érzed hogy gyűlölek, utállak, borzadok tőled ... hogy nekem nem köll a főd, nem köll a pénz, nem köll a selymed, nem köll a klárisod ...